

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 566/2020-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. novembra 2020 prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Petra Straku o jeho potenciálnej zaujatosti vo veci ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2355/2020 a takto

r o z h o d o l :

Sudca III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Peter Straka nie je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2355/2020.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky

1. Sudca III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) Peter Straka prípisom z 23. októbra 2020 v zmysle § 49 ods. 1 a 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedovi

ústavného súdu, že III. senát ústavného súdu, ktorého je členom, má rozhodovať o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), pričom v predmetnej veci je právnou zástupkyňou sťažovateľa [REDAKOVANÉ], ktorá je matkou [REDAKOVANÉ], ktorý je jeho externým poradcom. Sudca Peter Straka uviedol, že aj keď sa necíti subjektívne zaujatý, mohli by vzniknúť dôvody na pochybnosti o jeho nestrannosti z objektívneho pohľadu. Vzhľadom na uvedené predložil predsedovi ústavného súdu oznámenie svojej nožnej zaujatosti v predmetnej veci.

2. Pokynom predsedu ústavného súdu Ivana Fiačana z 26. októbra 2020 bolo oznámenie v súlade s čl. IV bodom 1 písm. d) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde IV. senátu ústavného súdu.

II.

Relevantná právna úprava

3. Zákon o ústavnom súde obsahuje výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie v § 49 až § 52.

4. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

5. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa ods. 1 alebo ods. 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

6. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

7. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania (porov. BARAK, A. *Judge in a Democracy*. Princeton University Press, 2008, s. 101 a nasl.), resp. nevzniká navonok legitímny dojem, že by takýto záujem mohol mať. Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov konania, ale ide svojím spôsobom aj o rozhodovanie vo vlastnej veci (*nemo iudex in causa sua*; porov. bod 5 uznesenia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 11. 6. 2010, č. k. Nao 46/2010-78; dostupné na internete: www.nssoud.cz) a vôbec o popretie zmyslu súdnictva a práva.

8. Už vo svojej predošlej judikatúre ústavný súd konštatoval, že z pohľadu ľudskoprávneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. 1. 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomernými testmi. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to vo všeobecnosti (Olujč v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. 2. 2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní ESLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom.

9. V subjektívnom teste sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti. Podľa ESĽP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia súdy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti ašpirovať, je cez ňu „v hre“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

10. Ústavný súd po pripojení spisového materiálu vedeného pod sp. zn. Rvp 2355/2020 zistil, že sťažovateľ v predmetnej ústavnej sťažnosti sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Sudcom spravodajcom v predmetnej veci je sudca Robert Šorl.

11. Aplikujúc detailnejší pohľad na potenciálnu nestrannosť sudcu ústavného súdu Petra Straku, vec v prvom rade nevykazuje explicitnosť a intenzitu predpojatosti, ktorá by spadala pod subjektívny test. Sudca Peter Straka vo svojom oznámení výslovne uviedol, že sa necíti byť subjektívne zaujatý. Zo samotného oznámenia sudcu Petra Straku nemožno vypozerovať žiadne emócie voči samotnému sťažovateľovi, resp. jeho právnej zástupkyňi alebo záujem zúčastňovať sa na rozhodovaní o veci sťažovateľa.

12. Vo vzťahu k objektívnemu testu ústavný súd konštatuje, že tento sa spravidla týka hierarchických či iných väzieb medzi sudcom a účastníkmi konania (resp. ich právnymi zástupcami), ktoré by boli objektívnym dôvodom k obavám o nestrannosť sudcu (ide najmä o pôsobenie sudcu na inej pozícii v rámci predmetného konania), a preto je potrebné v každom jednotlivom prípade posudzovať, či konkrétny vzťah je takej povahy a intenzity, ktorá by naznačovala absenciu nestrannosti dotyčného sudcu. Právna zástupkyňa sťažovateľa v tomto prípade je rodinným príslušníkom externého poradcu sudcu ústavného súdu, ktorý sa má zúčastniť rozhodovania o predmetnej ústavnej sťažnosti ako člen senátu ústavného súdu. Ak by predmetná právna zástupkyňa bola rodinným príslušníkom samotného sudcu alebo ak by právnym zástupcom sťažovateľa bol samotný externý poradca konkrétneho sudcu, išlo by podľa ústavného súdu o vzťah, ktorý by bol jednoznačne spôsobilý spochybniť nezaujatosť konkrétneho sudcu ústavného súdu. V predmetnom prípade je ale právnou zástupkyňou sťažovateľa rodinný príslušník kolegu konkrétneho sudcu. Teda k už uvedeným prípadom potenciálneho porušenia objektívnej nestrannosti je pridaná akoby ďalšia „vrstva“, ktorá zvyšuje virtuálnu vzdialenosť medzi právnou zástupkyňou sťažovateľa a sudcom ústavného súdu do takej miery, že už nie je možné hovoriť o objektívnej absencii nestrannosti konkrétneho sudcu. Z uvedeného je preto zrejmé, že vzťah sudcu Petra Straku k právnej zástupkyňi sťažovateľa vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 2355/2020 je príliš vzdialený na to, aby založil objektívnu pochybnosť o jeho nestrannosti v prerokováanej veci.

13. Pri skúmaní nestrannosti (subjektívny a objektívny test nestrannosti) sudcu ústavného súdu Petra Straku tak podľa ústavného súdu nateraz neexistuje zistiteľná skutočnosť, ktorá odôvodňuje vznik subjektívnej alebo objektívnej pochybnosti o jeho nezaujatosti vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2355/2020. Podľa ústavného súdu ani z pohľadu nestranného pozorovateľa sa nemôže dôvodne javiť, že sudca ústavného súdu Peter Straka má pomer k účastníkovi konania alebo jeho právnej zástupkyňi, resp. k samotnej veci v predmetnom konaní pred ústavným súdom.

14. Ústavný súd je preto presvedčený, že vnímanie nestrannosti sudcu ústavného súdu v predmetnej veci si nevyžaduje vylúčenie sudcu ústavného súdu Petra Straku

z konania a rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2355/2020, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu